

Eerherstel voor veerstoep Katwijk

Foto: CAD / Archiefdienst Cuijk

De veerstoep in vol bedrijf (1969).

Reeds in de middeleeuwen zorgde de veerverbinding Katwijk-Mook voor bedrijvigheid in het Noord-Brabantse Katwijk aan de Maas. Sterker nog, het dorp dankt zijn ontstaan aan de veerverbinding. Nu de veerstoep niet meer wordt gebruikt, heeft hij zijn vroegere glans verloren. De Katwijkers nemen zelf initiatief om de plek een nieuwe invulling te geven.

De aanleg van snelweg A73 naar het zuiden maakte de veerverbinding over de Maas overbodig. Toen het veer in 1986 verdween, had de veerstoep geen nut meer. Het werd letterlijk en figuurlijk een dumpplek. Door de brokken steen, het afval en het hoge gras biedt de stoep een slordige aanblik. Tegenwoordig mijden Katwijkers de veerstoep dan ook, zeker 's avonds. En dat is jammer, want deze historische plek kan een belangrijke rol spelen in het dorpsleven. Mensen die nog hebben meegemaakt dat de veerverbinding in bedrijf was, hechten veel waarde aan de plek.

Aftrap

Op initiatief van de in 2003 heropgerichte dorpsraad hebben de bewoners een actieplan opgesteld met de veerstoep als speerpunt. Er is zelfs een aparte werkgroep voor in het leven geroepen, waarin de dochter van de laatste veerbaas zitting heeft. Evenals de andere leden weet zij veel af van de plek en van de rol die de veerverbinding in het dorpsleven heeft gespeeld. Allemaal willen ze dat de locatie weer een ontmoetingsplek wordt.

De werkgroep trapte af met een 'wenkend perspectief', dat de ideeën aanschouwelijk maakte. Samen met een student landschapsarchitectuur vertaalden de deelnemers hun ideeën

naar een schetsontwerp, dat tijdens de algemene ledenvergadering van de dorpsraad aan de bewoners werd gepresenteerd.

Het meest in het oog springende element van het ontwerp is de tribune. De grote trappen dienen als zitplaats. Bewoners en passanten hebben een prachtig uitzicht op de Maas en de stuwwal van Nijmegen. De tribune kijkt ook uit op een ponton in de haven, die kan fungeren als drijvend podium of als aanmeerplek voor boten. Hoewel het niet waarschijnlijk is dat de veerverbinding wordt hersteld, verwijst het ontwerp hier en daar naar de oorspronkelijke functie. Zo loopt er een 'karrenspoor' naar de oude veerstoep.

Verbreding

Gestimuleerd door de positieve reacties besloot de werkgroep door te gaan. De tweede stap was verbreding van het initia-

Foto: Pieter Rozema

tief naar andere belanghebbenden. Bij de gemeente Cuijk, Rijkswaterstaat en Waterschap Aa en Maas werden de ideeën getoetst op realiteitsgehalte en draagvlak. De partijen spelen een belangrijke rol spelen bij het uitwerken en uitvoeren van het plan.

Hun reacties zijn door een student verwerkt in een tweede schetsontwerp, waaraan een voorlopig prijskaartje hing. Tijdens een plenaire bijeenkomst met de belanghebbende partijen (inclusief de lokale Rabobank en de provincie) is het tweede ontwerp besproken. Ook in dit breder verband was er veel sympathie voor het initiatief. De werkgroep kreeg in deze fase onder meer steun van de Koninklijke Nederlandse Heidemaatschappij (KNHM). De organisatie heeft niet alleen deuren geopend en gesprekken in goede banen geleid, maar ook 'seed money' verschaft.

Verbinden en doorpakken

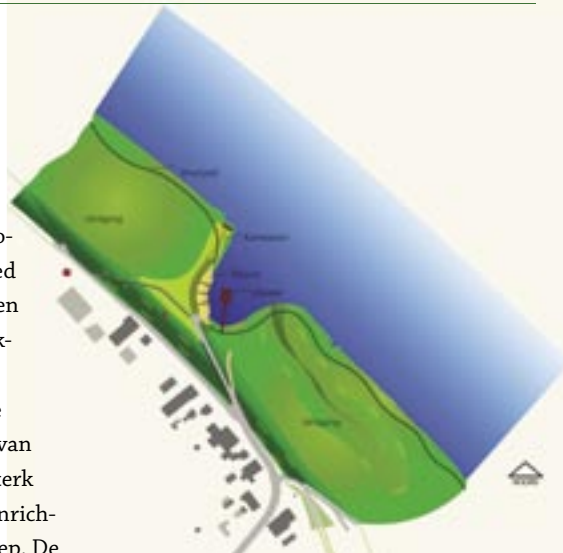
Voor het uitwerken van de ontwerp schetsen en de daadwerkelijke uitvoering ontbreekt het de dorpsraad aan capaciteit en bevoegdheden. Nu het ontwerp in bredere kring op sympathie kan rekenen, is het zaak de belanghebbenden met elkaar te verbinden. Dit is de cruciale en tegelijkertijd de lastigste fase. Durven partijen zich aan het initiatief te committeren?

Ook voor de initiatiefnemers is dit een lastige fase. De werkgroep heeft veel energie in het proces gestoken. De leden zien zichzelf vooral in de rol van aanjager, enthousiasteling en donateur van het plan. De dorpsraad heeft als stichting noch de middelen, noch de mogelijkheid om meer verantwoordelijkheid te nemen. Mede op basis van de positieve ondersteuning in de initiatieffase ziet de werkgroep voor de verdere uitvoering een belangrijke rol weggelegd voor de gemeente. Deze heeft in de initiatieffase ambtelijke ondersteuning geboden aan de werkgroep. De formele verbinding is nog niet tot stand gebracht; de gemeente stuurt aan op inbedding in de bestaande structuur. Zij wees eerst op het belang van een goede begroting en vervolgens op een positieve houding van Rijkswaterstaat. En nu adviseert ze het initiatief op te nemen als speerpunt in de nieuwe dorpsvisie.

Koninklijke Nederlandse Heidemaatschappij

De Koninklijke Nederlandse Heidemaatschappij (KNHM) is een ideële organisatie. Haar doelstelling is een positieve bijdrage te leveren aan de kwaliteit van de leefomgeving. De KNHM ondersteunt burgers die het initiatief nemen tot het inrichten van hun directe leefomgeving met geld, kennis en menskracht. De KNHM is van mening dat burgers hun leefomgeving voor een belangrijk deel zelf vorm kunnen geven. De werkgroep Veerstoeplocatie heeft een visie ontwikkeld vanuit het oogpunt van de bewoners. Daarom ondersteunt de KNHM dit initiatief.

Maar hoeveel mag je van burgers verwachten? De verdere uitwerking vraagt om professionaliteit, geld en goed bestuur. Alle partijen moeten nu doorpakken. Vooralsnog gaan de initiatiefnemers ervan uit dat Cuijk zich sterk maakt voor de herinrichting van de veerstoep. De voortekenen zijn gunstig. De komende tijd moet blijken of de verbinding daadwerkelijk tot stand komt.

Ontwerp: Peter Soethof en Marc Nolden.

Ondernemend gezelschap

De KNHM komt de hiervoor geschetste situatie regelmatig tegen. Ondanks de sympathie en de onderschreven meerwaarde van het project komt de verbinding maar moeilijk tot stand. Omdat burgerinitiatieven niet sporen met de werkwijze van overheden, bedrijven en andere belanghebbenden, probeert men het initiatief te plooiën naar bestaande structuren. Initiatiefnemers moeten zich bezighouden met procedures en processen terwijl de energie en kennis zich rond de inhoud concentreren (herinrichting van de veerstoep). Het gevaar is dat de energie hierdoor wegvloeit.

In een 'ondernemend gezelschap' werkt ieder vanuit zijn eigen verantwoordelijkheid.

Burgerinitiatieven vragen om een andere benadering. In plaats van het initiatief van bewoners over te dragen aan de gemeente kan men beter als gelijkwaardige partijen optrekken. In een soort 'ondernemend gezelschap' werken alle belanghebbenden vanuit hun verantwoordelijkheid aan de verwezenlijking van het idee. Dit werkt echter alleen als men gezamenlijk wil gaan voor het beoogde resultaat en het eens is over de processtappen. In ons voorbeeld zou dit kunnen betekenen dat de gemeente en Rijkswaterstaat zich richten op het faciliteren van de procedures en de bewoners op bewaking van de inhoud en draagvlak. Alle partijen, dus ook de bewoners, zijn op deze manier verantwoordelijk voor het slagen van het project. De partijen staan tot nu toe zeer constructief in het proces. Maar om echt succes te hebben, moeten ze nu wel doorpakken.

↑ Pieter Rozema